

ירמיהו ט'

מספר נבואות, בנושאים שונים, מלקט הנביא בפרק ט' של ספרו.

בראשית הפרק מקונן הנביא על כך שהוא מבקש לרדת מארצו, לא כדרכו של אוהב ירושלים. "א מִיִּתְנַנִּי בַמַּדְבָּר מְלוֹן אֲרָחִים וְאֶעֱזָבָה אֶת־עַמִּי וְאֶלְכָה מֵאַתְּמֶם כִּי כָל־מִנְאֲפִים עֲצַרְתָּ בְגָדִים."

ובפי הנביא הסָבָה: הוא חי בדור של שקרנים ורמאים וגרוע מכך הם נודדים מרעה אל רעה, ואילו עבודת ה', בסיס חייהם, נשכחה מהם ומדעתם.

המבנה החברתי מתערער ופס אמון הדדי. "ב וַיִּדְרְכוּ אֶת־לְשׁוֹנָם קִשְׁתָּם שֶׁקֶר וְלֹא לְאִמוּנָה גָבְרוּ בְּאָרֶץ כִּי מִרְעָה אֶל־רְעָה | יֵצְאוּ וְאֵתִי לֹא־יִדְעוּ נְאֻם־ה'."

קשת של שקר יורה חצים של כזב, כך רואה הנביא את העם, ולכן פניו לנדוד מהם, אחרת יצטרך להתאנף בהם ולהשמידם. או הוא פה או הם. ועל סוף מר כזה נושא הנביא את בכיו ואת קינתו. בְּשִׁמְמָה, שתכסה את עין הארץ ייעלמו קולות העופות, ולא ישמע קול בהמות, כמו שמתרחש בארץ מיושבת. והגרוע מכל:

"וְנִתְתִּי אֶת־יְרוּשָׁלַם לְגִלְיָם מְעֹון תַּנְיִם וְאֶת־עָרֵי יְהוּדָה אֶתְּנוּ שְׁמָמָה מִבְּלִי יוֹשֵׁב."

האם המכה הזו תובן נכונה על ידי היושבים בארץ?

"א מִיִּהְיֶה אִישׁ הַחֶכֶם וַיִּבֶן אֶת־זֹאת וְאֲשֶׁר דִּבֶּר פִּי־ה' אֵלָיו וַיִּגְדֶּה עַל־מָה אֲבָדָה הָאָרֶץ נִצְתָה כַּמַּדְבָּר מִבְּלִי עֵבֶר."

לשאלה הזו של הנביא, באה התשובה:

"ד לָכֵן כֹּה־אָמַר ה' צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מֵאַכִּילֶם אֶת־הָעַם הַזֶּה לְעֹנָה וְהַשְׁקִיתִים מִיְּרֹאשׁ: טו וְהַפְּצוֹתִים בְּגוֹלָם אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ הִמָּה וְאַבוֹתָם וְשִׁלַּחְתִּי אַחֲרֵיהֶם אֶת־הַחֶרֶב עַד פְּלוֹתִי אוֹתָם."

גורלם של הגולים מן הארץ בידי כובשיהם, אמנם הם אוכלים מאכלים רעים, אך חייהם לא נלקחו מהם. אך גם בגלותם לא תרפה מהם חרב ה'.

נבואה חריפה מן הקורות, כי הגלות הייתה קצובת שנים, שבעים כידוע, וזאת אין הנביא מזכיר, ככל הנראה כדי לא להכהות את חוד חרב המוסר. שיישארו בהרגשה שאין לגלות קץ ואולי יחזרו בתשובה.

כאשר מתרחש אסון, מלמדנו הנביא כי נהגו העם לקרוא למקוננות, שירבו קינה ונהי, להעציב את לב האבלים ולהעצים את צערם.

”^{טז} פֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת הַתְּבוּנוֹנוֹ וְקִרְאוּ לְמִקְוֵנוֹת וּתְבוֹאֵינָה וְאֵלֵהֶחֱכֵמוֹת שְׁלַחוּ וְתְבוֹאנָה: ” וְתִמְהַרְנָה וְתִשְׁנָה עָלֵינוּ נְהִי וְתִרְדְּנָה עֵלֵינוּ דְמַעָה וְעַפְעֵפֵינוּ יְזַלְרְמִים. ”

ומרבה הנביא על המקוננות גם את החכמות, המיילדות, אשר תחת הביאן שמחה לילודות מצטרפות אף הן למקוננות. ויתרה מזו הוא מבקש שהנשים המקוננות ילמדו את בנותיהן לילל ולקונן, ממש נורא להבין שהעתיד, לדעת הנביא, ידרוש עוד מקוננות ומה שנותר מן העם יכרת לקול המקוננות. שמספרן ירבה.

המצב החברתי, הנראה לעין, יכול לרמות את הנוכחים, כי לכאורה שוררת שלוה ואתה קיים רוגע. אך הנביא אומר כי לא כך היא נחלת העתיד, כי יתמו החכמים, יתמעטו הגבורים ויכלו העשירים. לפני החברה ישתנו לגמרי.

”^{כז} פֹּה | אָמַר ה' אֵלֵי־תְהַלֵּל חֶכְמְךָ בְּחֻכְמֹתָו וְאֵלֵי־תְהַלֵּל הַגִּבּוֹר בְּגִבּוֹרָתוֹ אֶל־תְּהַלֵּל עֲשִׂיר בְּעֲשָׂרוֹ.”

”^{כח} כִּי אִם־בָּזֹאת יְתְהַלֵּל הַמֵּתְהַלֵּל הַשֶּׁכֶל וַיִּדַע אוֹתִי כִּי אָנִי ה' עֲשֵׂה תָסֵד מִשְׁפָּט וַיִּדְקֶה בְּאַרְץ כִּי־בְאֵלָה חִפְצָתִי נֶאֱסֶה.”

ומסיים הנביא את הפרק בעוד נבואה קצרה:

”^{כט} הִנֵּה יָמִים בָּאִים נֶאֱסֶה וַיִּקְדְּתִי עַל־כָּל־מוֹל בְּעַרְלָה: ”^ל עַל־מְצַרִּים וְעַל־יְהוּדָה וְעַל־אֲדוֹם וְעַל־בְּנֵי עַמּוֹן וְעַל־מוֹאָב וְעַל־כָּל־צוּצֵי פֹאֵה הַיְשָׁבִים בְּמִדְבָּר כִּי כָל־הַגּוֹיִם עָרְלִים וְכָל־בַּיִת יִשְׂרָאֵל עָרְלִי־לֵב. ”

מלמד אותנו הנביא חדשה מענינת.

במזרח המקראי היו רבים מן העמים נימולים: מצרים, עמון, מואב, אדום.

אין מקורות מצריים המאשרים שהיו במצרים נימולים, מלבד המקור המקראי על נימולי יוסף, כזכור. יתכן והמון העם לא הוסיף להיות נימול אלא רק כהני האלילים או בית המלכות שמרו את המסורת הזו. עמון ומואב הם בני לוט ומסורת האבא-סבא שלהם מצאה ביטוי עממי בהמשך הדורות. ואדום היה מצאצאיו של עשו, שבודאי היה נימול, כבנו של יצחק אבינו. בעיני ה' לא היה הדבר נראה כברית בינו לבינם. והנביא מערב פה גם את קצוצי הפאה, איננו טורח לכנות בשם השבטי. צורה נוספת זו של סימון אתני, מציינת את רועי המדבר.

מול כולם הערלה אמנם הוסרה מגופם, אך נשאר בהם סימן שלילי חמור
והיא עורלת הלב. מילת הערלה היא זיוף גופני ולא סימן אמוני.

דורות ישראל, שגלו שבו אל חיק אבותיהם שומרים על ברית המילה כאות
לקיום הברית עם אבינו שבשמיים ועורלת הלב סרה. ברית המילה היא
העיקר והיא היסוד של עמנו, המצטיין ב-דנ"א שלו. זו זכותנו, שרוב רובו
של העם נימול ומחזיק בבריתו עם בוראו. שני צדדים לברית קיומו של
העם. חלק ה' ברור כך גם חלקו של העם. ושבנו בנים לגבולם, לקומם את
ארץ הבחירה ועיר הקודש לרום מעלתה. נשמח שזכינו להיות בדור ראוי
זה ונודה לה' כי טוב, כי לעולם חסדו.